

Inhoud

1: Apparatuur, instellingen, feiten en fabels	1
Apparatuur	2
Camera-instellingen	27
Witbalans	31
RAW versus JPEG	34
Kleurruimte	36
Lichtmeetmethode	38
AF-ON-knop (Back Button Focus)	40
Autofocus Methodiek en Autofocus Cases	41
Expose To The Right (ETTR)	44
Auto-ISO	47
Cameratechnieken	48
Wat is een goede sportfoto?	52
Feit of fabel	63
2: Hoe doen ze het?!	69
Algemeen	70
Acrogym	71
Auto- en motorsport	79
Badminton	83
Basketbal	86
Biljarten	90
BMX en Freestyle BMX	93
Boksen	97
Cricket	101
Discuswerpen	105
Golf	107
Handbal	110
Hardlopen	115
Hockey	123
Honkbal	131
Hoogspringen	135
Hordelopen	139
IJshockey	142
Karten	148
Kogelstoten	151
Korfbal	154
Kunstschaatsen	158
Langebaanschaatsen	161
Obstacle run	165
Paardensport	170
Padel	175

Polo	177
Roeien	181
Rugby	186
Schieten	195
Schoonspringen	199
Shorttrack	202
Surfen	206
Tafeltennis	209
Tennis	214
Triatlon	221
Verspringen	227
Voetbal	231
Volleybal	240
Waterpolo	245
Wheeling	248
Wielrennen	250
Wildwaterkajakken	255
Wind- en sledehondenrennen	258
Zwemmen	262
Sportportret	265
Samenvatting en praktische tips	271
3: Workflow	273
Gebruik van de juiste software	277
Aanvullende workflowaspecten	281
Maak van je foto een kunstwerk	302
4: Voor de gevorderde sportfotograaf	305
Vraag feedback op je foto's	306
Een portfolio samenstellen	307
Een serie samenstellen	308
Je foto's verkopen	310
Ontwikkel je eigen stijl	313
Beroepsorganisaties en perskaart	315
5: Inspirerende sportfoto's	317
Index	341

focus

Apparatuur, instellingen, feiten en fabels

Als je met sportfotografie aan de slag gaat, heb je natuurlijk een camera en een lens nodig. In dit hoofdstuk worden de verschillende soorten camera's en lenzen behandeld. Uiteraard heb je de gebruiksaanwijzing van je camera gelezen, maar als je eenmaal op het sportveld staat, welke instellingen gebruik je dan? En welke opnametechnieken zijn er? En hoe ziet een goede sportfoto eruit? Aan het eind van dit hoofdstuk wordt een tiental stellingen onder de loep genomen, maar zijn het nou feiten of fabels?

Je leert in dit hoofdstuk:

- Wat voor camera en lenzen je nodig hebt om aan sportfotografie te doen.
- Wat er allemaal in je rugzak of koffer zit.
- Welke belangrijke instellingen invloed hebben en je dus moet kennen.
- Welke opnametechnieken er zijn.
- Welke elementen belangrijk zijn voor een goede sportfoto.
- Welke mythes er bestaan rondom sportfotografie.

Apparatuur

Welke apparatuur heb je nodig om aan de slag te gaan?

Als je een beetje serieus aan de slag gaat met actiesporten, dan zijn een goede camera en lenzen een pre. Goed is wel betrekkelijk, want je kunt zowel in de budgetlijn als in het high-end segment apparatuur vinden die geschikt is. Welk merk dat dan zou moeten zijn, is geen discussie voor dit boek. In principe is elke digitale spiegelreflexcamera (DSLR) in meer of mindere mate geschikt voor sportfotografie.

Camera

De camera is een essentieel onderdeel van je uitrusting. Houd echter in gedachten dat je je camera eerder zult vervangen dan je lenzen. Daarom is investeren in glas, zoals lenzen ook wel worden genoemd, raadzamer dan in camera's. In dit boek wordt uitgegaan van een digitale spiegelreflexcamera, omdat dit zo'n beetje de standaard is in sportfotografie. Natuurlijk bestaan er ook spiegellose systeemcamera's, zoals de Alpha-lijn van Sony, maar die worden hier buiten beschouwing gelaten, omdat de bediening en techniek anders zijn. Dat wil overigens niet zeggen dat spiegellose systeemcamera's niet geschikt zouden zijn voor sportfotografie. Integendeel, de Sony-camera's behoren tot de betere camera's, ook voor sportfotografie.

Crop of fullframe?

Allereerst dien je de vraag te beantwoorden of je een cropcamera of fullframecamera wilt hebben. Een cropcamera is een camera met een kleinere sensor. Kleine sensors hebben meer moeite bij hoge ISO-waarden, maar hebben als voordeel dat je meer lengte uit

De Canon 1Dx Mark II fullframecamera.

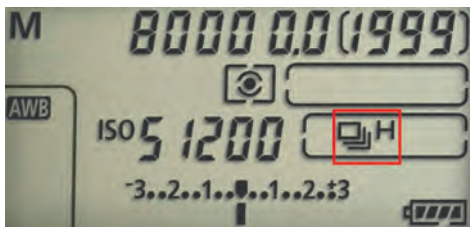
je lenzen haalt. De gemiddelde cropcamera heeft namelijk een crop(verlengings)factor van 1.5, waardoor bijvoorbeeld een 200mm-lens feitelijk een 300mm-lens wordt. Bij een fullframecamera is er geen verlenging, dus een 200mm-lens blijft 200mm. Een fullframecamera daarentegen presteert wel beter bij hogere ISO-waarden, wat bijvoorbeeld in een sporthal, of 's avonds bij kunstlicht weer een voordeel kan zijn.

Autofocus

Ook het autofocussysteem van de camera is van belang. Hoe goed en hoe snel kan de camera scherpstellen tijdens het volgen van bewegingen? De ene camera is daarvoor geschikter dan de andere. Daarbij beschikken de duurere modellen wel over meer en betere autofocuspunten (AF-punten).

Burst mode

De ene camera is in staat om sneller foto's achter elkaar te maken dan de andere camera. Dit wordt burst mode genoemd.

De burst mode.

Hoewel het niet het allerbelangrijkste is, is het wel iets om rekening mee te houden. Een actie bestaat uit een serie bewegingen waarvan je niet op voorhand weet welk moment daarvan het meest aansprekende is. Een snelle camera is in staat om bijna al die bewegingen vast te leggen, waaruit je dan later de beste foto kunt kiezen. Even terzijde, maar iets wat hier nauw mee verwant is, is de keuze van de geheugenkaart. Als je een snelle camera hebt, dan is het verstandig om snelle geheugenkaarten te gebruiken. Zo voorkom je dat de camerabuffer volloopt en je alsnog acties misloopt, omdat de geheugenkaart de geschoten beelden niet snel genoeg kan opnemen.

ISO-waarden

Als je bij weinig licht fotografeert, 's winters, 's avonds, of in een sporthal, haal je alleen een korte sluitertijd (nodig om de acties te bevroren) als je de ISO-waarde verhoogt. Het gebruik van een lichtsterke lens zoals F2.8 of F2.0 biedt dan wel enig soelaas, maar ISO-waarden van 6400 of zelfs hoger zijn geen uitzondering. Het is echter ook zo dat hoe hoger de ISO-waarde is, des te meer ruis er optreedt en daardoor details verloren gaan. Voor een camera geldt dat hoe groter de beeldsensor, hoe beter de camera met

ruis kan omgaan. De sensor van een full frame is het grootst, dus het best, daarna volgt de cropcamera en tot slot de compactcamera.

Opmerking > De oplettende lezer zal opmerken dat de sensor van een middenformaat-camera nog groter is. Dat is waar, maar de middenformaatcamera's zijn niet geschikt voor sportfotografie, omdat die qua snelheid (scherpstellen en burst mode) achterblijven bij een spiegelreflex. Een fullframe is dus zeker bij slechte lichtomstandigheden in het voordeel.

Een tweede camerabody

Tot slot, als je serieus aan de slag bent met sportfotografie, zul je merken dat één camera toch te weinig is. Het wisselen van lenzen tijdens een wedstrijd is niet echt een optie en vergroot de kans op stof in je camera. Als het budget het toelaat, is het aan te bevelen om in ieder geval een tweede camerabody aan te schaffen.

Lenzen

Lenzen zijn een essentieel onderdeel en zoals bij het onderwerp camera's werd opgemerkt, kun je het beste daarin investeren. Meer nog dan camera's behouden lenzen hun waarde en je schaft waarschijnlijk sneller een nieuwe camera aan dan een nieuwe lens. Het lenzenlandschap is net als bij camera's een jungle. Ze zijn verkrijgbaar in vele soorten en maten en daarnaast zijn er ook nog eens merkvreemde lenzen verkrijgbaar (zogenoemde *third party lenses*). Hierna geven we het lenzenlandschap vereenvoudigd maar overzichtelijk weer.

Bij sportfotografie heb je eigenlijk aan drie verschillende lenzen voldoende. Een groot-hoek (zoom), bijvoorbeeld 24-70mm, een lichte tele(zoom), bijvoorbeeld 70-200/300mm en voor actie die zich nog verderaf bevindt een sterke tele(zoom), bijvoorbeeld 200-400mm, of een lens met een vast brandpunt van 300 of 400mm.

Lichtsterkte

Lenzen worden duurder naarmate ze lichtsterker worden, maar een lichtsterke lens heeft voordelen. Lichtsterk betekent dat het grootste diafragma van de lens veel licht kan doorlaten. Dit is met name van belang in situaties waarin er weinig licht is, zoals in sporthallen, 's avonds en in de wintermaanden. Je kunt dan het weinige aanwezige licht optimaal benutten. Voor indoor-sportfotografie is een lichtsterke lens echt wel noodzakelijk. Een 24-70mm, maar zeker een 70-200mm-lens met een maximaal diafragma van F2.8 wordt veel gebruikt en behoort bijna altijd tot de standaarduitrusting van een sportfotograaf.

De Canon 8-15 mm F4-, 16-35 mm F2.8- en 24-70 mm F2.8-lens (v.l.n.r.).

De Canon 200-400 mm F4-, 400 mm F2.8- en 70-200 mm F2.8-lens (v.l.n.r.).

Beeldstabilisatie

Een andere feature die de prijs van een lens opdrijft, is beeldstabilisatie. Beeldstabilisatie zorgt ervoor dat je vaak tot zo'n drie stops lager nog uit de hand kunt fotograferen.

De twee schuifjes voor beeldstabilisatie op een Canon-lens uit de professionele L-serie.

Dat klinkt natuurlijk aantrekkelijk, maar vaak maak je bij sportfotografie gebruik van korte sluitertijden en zijn de drie stops overbodige luxe. Mocht budget een issue zijn dan zou je beter beeldstabilisatie achterwege kunnen laten en dit geldt vooral investeren in lenzen met een zo groot mogelijke diafragmaopening (laag F-getal) of een tweede camerabody.

Snelheid van de lens

Het is van belang, dat lenzen snel kunnen scherpstellen op het onderwerp. Sommige lenzen zijn hier gewoon langzamer in en dat gaat ten koste van scherpe beelden bij snelle acties. Onscherpe foto's kun je later niet meer repareren, met welk programma dan ook. Let hier dus op bij de aanschaf van een lens. Het internet is overigens uitermate geschikt om te onderzoeken hoe de ervaringen van gebruikers zijn met een bepaalde lens. Als je de allerbeste en allerslechtste review weglaat, levert dat een reëel plaatje op van een lens.

Merkvreemde lenzen

Een discussie die al jaren loopt, is de vraag of je een lens zou moeten aanschaffen van een ander merk dan de camera. Als je testen uit de fotobladen leest, komen die lenzen er beslist vaak goed tot super uit. Soms zelfs beter dan de lens van het gebruikte cameramerk. Veel mensen die beginnen met sportfotografie schaffen vaak eerst merkvreemde lenzen aan vanwege de prijs. Houd er echter rekening mee dat alle waar naar zijn geld is. Dus de goedkopere lenzen zullen vaak qua degelijkheid en snelheid wat minder presteren (dat geldt overigens ook voor de camera-eigen lenzen). Dat wil niet zeggen dat je met dit soort lenzen geen mooie foto's kunt maken. Toch lees je regelmatig dat deze lenzen na een paar maanden weer worden verkocht omdat ze het gewoon niet

halen qua scherpste en briljantie. Dan is het toch wel een hoop leergeld dat je betaalt. Mocht je de mogelijkheid hebben om een lens te lenen of te huren, dan kun je voor de aanschaf kijken welk merk je het best bevalt. Maar ook hier geldt: is budget geen probleem, koop dan altijd de camera-eigen lenzen. En daar waar mogelijk de professionele uitvoering ervan; bij Canon is dat de L-serie.

Professionele lenzen

Is een grotere lens ook een betere lens? Met grote lens worden de lenzen bedoeld waarmee professionele fotografen langs de lijn zitten bij belangrijke sportwedstrijden. Het antwoord is 'ja', deze lenzen blinken uit in snelheid, scherpste en zijn echte werkpaarden. Bij professionele sportfotografen behoort een aantal professionele lenzen zowat tot de standaarduitrusting. In het geval van Canon zijn dat een 300 of 400mm F2.8 of een 200-400mm F4. Natuurlijk betaal je daar een vermogen voor, maar daar krijg je veel voor terug. Geweldige, gestoken scherpe beelden met mooie kleuren en deze lenzen zijn een genot om mee te werken. Binnen de sportfotografie zijn dit de meest gebruikte lenzen.

De Canon 400mm F2.8-lens wordt vaak gebruikt door professionele sportfotografen. Foto: Hans Saris.

TIP

Een zonnekap op je lens is geen overbodige luxe en in de sportfotografie zelfs een must. Het gebruik ervan heeft twee voordelen: enerzijds beschermt het je frontglas van je lens tegen opspattend vuil en regen, een toeschouwer of een sporter die ertegenaan stoot; anderzijds voorkomt het zogeheten *sun flare* (reflecties in je lens door invallend licht). Bevestig je zonnekap met een stukje tape aan je lens. Je zult niet de eerste zijn die een kostbare zonnekap verliest.

Laat een zonnekap in principe altijd op je lens zitten. Foto: Lorette Janssen.

Wat voor cameratas of koffer?

Cameratassen zijn er in honderden verschillende modellen en evenzovele merken. Vaak zijn ze uitgevoerd als rugzak.

Een andere optie is een koffer, waarbij een koffer met wieltjes het gemakkelijkst is. Houd er bij de aanschaf van een koffer of rugzak rekening mee dat je er in ieder geval een grote lens, twee body's en nog wat optionele accessoires in kwijt kunt. Een hardcase koffer heeft als voordeel dat je er tijdens een wedstrijd ook op kunt gaan zitten en je apparatuur goed is beschermd tegen regen, vuil en stoten.